

Зінаїда Богданівна ЖИВКО

доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту
Львівський державний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-4045-669X
E-mail: professor2007@ukr.net

Людмила Богданівна ГНАТИШИН

доктор економічних наук, доцент, в.о. професора кафедри обліку та оподаткування,
Львівський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0003-4425-0514
E-mail: gnatluda@ukr.net

Оксана Степанівна ПРОКОПИШИН

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування,
Львівський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0002-7027-3499
E-mail: os378@ukr.net

Надія Євгенівна ЦІЦЬКА

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування,
Львівський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0003-4413-074X
E-mail: evqenivna@ukr.net

ЗВІТНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ЗАРУБІЖНА Й ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

Живко, З. Б. Звітність аграрних підприємств: зарубіжна й вітчизняна практика [Текст] / Зінаїда Богданівна Живко, Людмила Богданівна Гнатишин, Оксана Степанівна Прокопишин, Надія Євгенівна Ціцька // Український журнал прикладної економіки. – 2020.– Том 5.– № 2.– С. 383-392. – ISSN 2415-8453.

Анотація

На сучасному етапі актуалізуються проблеми трансформації вітчизняного аграрного сектору, що обумовлено необхідністю зміни структури виробництва сільськогосподарської продукції, реструктуризації аграрних підприємств і створення на їх основі нових господарських структур на засадах публічно-приватного партнерства. Це, у свою чергу, потребує змін у веденні обліку й звітності аграрних підприємств з урахуванням міжнародних стандартів у контексті активізації процесів інтеграції економіки України у світову облікову систему.

Мета даного дослідження полягає у вивченні й узагальненні зарубіжного досвіду ведення обліку й звітності фермерських господарств з метою надання пропозицій щодо можливості його застосування в українській практиці.

Для досягнення поставленої мети використано такі **методи дослідження**: аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації, структурно-логічний.

У статті проаналізовано діючу законодавчу та нормативно-правову базу, яка регулює питання бухгалтерського обліку й звітності підприємств у сфері сільського господарства. Визначено особливості організації обліку аграрних підприємств з урахуванням змін податкового законодавства у 2020 році. Встановлено, що звітність

фермерських господарств залежить від форми й системи оподаткування (загальна та спрощена). Виявлено специфіку ведення фінансової звітності фермерських господарств як юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Фермерське господарство як юридична особа складає таку ж звітність, як і звичайне сільськогосподарське підприємство. Фермерське господарство (фізична особа-підприємець) складає звітність, що й звичайна фізична особа-підприємець. Фермерські господарства-юридичні особи складають фінансову звітність, до яких віднесено баланс і звіт про фінансові результати. Фермерські господарства (фізична особа-підприємець) не складають фінансову звітність, тому що у фізичної особи не має балансу (звіту про фінансовий стан), так як його особисте майно не відокремлене від майна фермерського господарства. Форма створення фермерського господарства та система оподаткування визначають набір звітності, яку слід подавати у державні органи.

Ключові слова: суб'єкти агробізнесу, фермерське господарство, бухгалтерський облік, фінансова звітність, система оподаткування, нормативно-правове регулювання, зарубіжна практика.

Zinaida ZHYVKO

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Management,
Lviv State University of Internal Affairs

Liudmyla HNATYSHYN

Doctor of Economics, Associate professor, Professor of the Department of Accounting and
Taxation, Lviv National Agrarian University

Oksana PROKOPYSHYN

PhD in Economics, Associate professor, Associate professor of the Department of Accounting
and Taxation, Lviv National Agrarian University

Nadiya TSITSKA

PhD in Economics, Associate professor, Associate professor of the Department of Accounting
and Taxation, Lviv National Agrarian University

REPORTING OF AGRARIAN ENTERPRISES: FOREIGN AND DOMESTIC PRACTICE

Abstract

At the present stage the problems of transformation of the domestic agricultural sector are relevant due to the need to change the structure of agricultural production, restructuring of agricultural enterprises and the creation of new economic structures based on the basis of public-private partnership. This, in turn, requires changes in the accounting and reporting of agricultural enterprises, taking into account international standards in the context of intensifying the integration of Ukraine's economy into the world accounting system.

The purpose of this research is to study and summarize foreign experience in accounting and reporting of farms in order to provide suggestions on the possibility of its application in Ukrainian practice.

To achieve this goal such research **methods** as analysis and synthesis, comparison, generalization, classification, structural and logical have been used.

The article analyzes the current legislative and regulatory framework governing the accounting and reporting of enterprises in the field of agriculture. The peculiarities of the organization of accounting of agricultural enterprises are determined taking into account the changes in tax legislation in 2020. It is established that the reporting of farms depends on the form and system of taxation (general and simplified). The specifics of financial reporting of farms as legal entities and natural persons-entrepreneurs are revealed. A farm as a legal entity compiles the same financial

---

statements as a regular agricultural enterprise. Farm as a natural person-entrepreneur report as usual natural person-entrepreneur. Farms-legal entities prepare financial statements, which include the balance sheet and statement of financial performance. Farms as a natural person-entrepreneur do not prepare financial statements, because the individual does not have a balance sheet (statement of financial position), as his personal property is not separated from the property of the farm. The form of establishment of the farm and the taxation system determine the set of reports that should be submitted to government agencies.

Key words: *agribusiness entities, farming, accounting, financial reporting, taxation system, legal regulation, foreign practice.*

JEL classification: Q13

Вступ

На даний час трансформація аграрної сектора в Україні обумовлена новими тенденціями функціонування агропромислового комплексу, зміною структури виробництва сільськогосподарської продукції, реструктуризацією аграрних підприємств і створенням на їх основі нових господарських структур на засадах публічно-приватного партнерства. Зокрема розповсюдження набули фермерські господарства. У той же час реорганізація діяльності аграрних підприємств потребує змін у веденні обліку й звітності з урахуванням міжнародних стандартів у контексті активізації процесів інтеграції економіки України у світову облікову систему.

Основним джерелом оперативної та об'єктивної інформації про розвиток виробництва, здійснення господарських операцій є фінансова звітність, тому нині актуалізуються проблеми удосконалення системи обліку аграрних підприємств з використанням передової зарубіжної (особливо європейської) практики.

Удосконаленню організації обліку аграрних підприємств, у тому числі фермерських господарств, приділяється значна увага у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Вчені зробили вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних і прикладних засад обліку, контролю і фінансової звітності суб'єктів господарювання в аграрній сфері.

Так, Н. Шпортюк [1] узагальнила досвід державної підтримки сільськогосподарських організацій розвинених країн і визначила, що податкове регулювання та система пільгового оподаткування є ключовим методом державного регулювання сільського господарства. Н. Коваль і В. Мандибура [2] вивчали зарубіжний досвід організації обліку фермерських господарств.

Ряд науковців (А. Довбуш [3]; В. Лень і Д. Зоценко [4]; О. Назаркевич [5]; С. Кривенко, Т. Пономаренко, О. Накісько [6]; І. Садовська, І. Бабіч, К. Нагірська [7]; В. Жук [8]) дослідили тенденції розвитку й проблеми удосконалення організації обліку, а також теоретико-методичні принципи та положення щодо організаційних засад бухгалтерського обліку фермерських господарств з урахуванням міжнародного досвіду.

В. Жук і К. Мельник [9] обґрунтували концептуальні положення формування та розвитку в Україні системи обліково-інформаційного забезпечення управління на підставі сучасних світових тенденцій, національних потреб і можливостей ІТ-технологій.

У роботі [10] визначено методичні підходи до формування інформації, яка забезпечує виявлення проблемних аспектів кризового стану аграрних підприємств, надає можливість системного аналізу їх фінансових показників, сприяє визначенню дії чинників впливу на фінансовий стан.

Ця стаття є продовженням наукових розробок [11-15] у напрямі обґрунтування концептуальних положень щодо формування та розвитку кооперативних відносин в аграрній сфері економіки України, удосконалення внутрішньогосподарських виробничо-збутових відносин у кооперативних формуваннях і державної політики фінансової підтримки фермерських господарств.

Незважаючи на велику кількість наукових розробок, удосконалення обліку фермерських господарств і визначення особливостей ведення фінансової звітності аграрних підприємств з урахуванням зарубіжного досвіду потребує подальших досліджень. Це й зумовило вибір тематики даного дослідження.

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду ведення обліку й звітності фермерських господарств задля можливості його застосування у вітчизняній практиці, а також визначення особливостей організації фінансової звітності аграрних підприємств з урахуванням податкових змін у 2020 році.

Виклад основного матеріалу дослідження

На основі узагальнення зарубіжного досвіду ведення бухгалтерського обліку й звітності у фермерських господарствах встановлено, що його можна застосовувати в умовах України, але враховувати вітчизняну специфіку діяльності підприємств аграрного бізнесу.

Н. Коваль і В. Мандибур [2] вважають, що необхідно враховувати низку важливих моментів, які ускладнюють цей процес. Зокрема: фермери США ведуть облік відповідно до потреб податкової декларації, а в Україні зовсім по іншому здійснюють платежі в бюджет; декларація подається раз на рік; відсутня квартальна звітність; уряд США вивчає діяльність фермерських господарств за допомогою вибіркового обстеження господарств різних зон. Як наслідок, відсутнє узагальнення даних про діяльність фермерських господарств, що дозволяє їм вести бухгалтерський облік так, як вони вважають за доцільне. Але організація обліку передбачає ведення обліку за кожним видом діяльності й розподіл витрат на фермерські та позафермерські витрати. Реєстри обліку для фермерів розробляють науково-дослідні центри при університетах штатів.

Як стверджує В. Рибчак [16], в Європі, зокрема в Польщі, більшість фермерів не мають уявлення про бухгалтерський облік. Більшість польських господарств не ведуть бухгалтерський облік і не складають баланс, звіти про прибутки і збитки, статистичні звіти. Відповідно до польського законодавства, бухгалтерський облік мають лише ті господарства, які мають річний дохід у розмірі 1,2 млн євро. Однак, деякі господарства ведуть бухгалтерський облік за власною ініціативою переважно для того, щоб відзвітувати перед власниками про результати своєї діяльності.

При цьому варто зазначити, що більшість країн світу переходить до електронної звітності з використанням інформаційних технологій, що дозволяє зекономити час на підготовку й подання фінансової документації.

В Україні при веденні бухгалтерського обліку аграрні підприємства (у тому числі й фермерські господарства), як і всі інші юридичні особи, мають керуватися:

Законом України від 16.07.1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами в редакції № 540-IX від 30.03.2020);

Законом України від 19.06.2003 р. № 973-IV «Про фермерське господарство» (зі змінами в редакції № 2497-VIII від 10.07.2018);

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 (в редакції від 24.01.2011 р.);

Методичними рекомендаціями з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах, затвердженими Наказом Міністерства аграрної політики України від 02.07.2001 р. № 189.

Згідно зі ст. 28 Закону України «Про фермерське господарство» ці аграрні формування мають вести бухгалтерський облік результатів своєї роботи і подавати відповідним органам фінансову звітність, статистичну інформацію та інші дані, які встановлено законодавством України.

Звітність фермерських господарств залежить від:

1) форми господарства – в цілому вони мають той же набір звітності, що й суб'єкт господарювання відповідного типу. Фермерське господарство як юридична особа складає таку ж звітність, як і звичайне сільськогосподарське підприємство. Фермерське господарство – фізична особа-підприємець (ФОП) – звітність, що й звичайний ФОП;

2) системи оподаткування – аналогічно звичайним юридичним особам і фізичним особам – вона може бути загальна й спрощена. Наприклад, відмінність між формами фермерських господарств існує щодо фінансової звітності:

фермерські господарства-юридичні особи складають фінансову звітність, до якої віднесено баланс і звіт про фінансові результати. Це відповідає ст. 28 Закону України «Про фермерське господарство»;

фермерські господарства-ФОП не складають фінансову звітність. Це пов'язано з тим, що, як правило, у фізичної особи не має балансу (звіту про фінансовий стан), так як його особисте майно не відокремлене від майна фермерського господарства. Варто зазначити, що форма створення фермерського господарства та система оподаткування визначають набір звітності, яку слід подавати у державні органи.

Фермерське господарство як юридична особа може перебувати на таких системах оподаткування:

загальна: платник податку на прибуток може бути як платником, так і неплатником податку на додану вартість (ПДВ);

спрощена: єдиний податок 3 група (3% від доходу та платник ПДВ або 5% від доходу та неплатник ПДВ);

спрощена: єдиний податок 4 група («сільськогосподарська» група) може бути як платником, так і неплатником ПДВ.

Слід відмітити, що фермерські господарства, як правило, перебувають на третій групі або четвертій групі єдиного податку. По ним різні податкові декларації. Обрання спрощеної системи оподаткування не тільки змінює основну податкову декларацію, яка подається, але ще й відмінняє сплату, а відповідно й подачу декларацій із: земельного податку (звільнення діє для третьої та четвертої групи єдиного податку, за виключенням третьої групи (з 01.07.2020 року) за умови передачі ділянки в оренду, найм, позичку); рентної плати за спеціальне водокористування (звільнення діє для четвертої групи єдиного податку).

Фермерські господарства незалежно від системи оподаткування звільненні від рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (пп. 252.1.4 і 252.1.5 Податкового кодексу України). Відповідно ними й не подається декларація щодо даної ренти. Отже, при застосуванні спрощеної системи фермерське господарство може бути неплатником податку на прибуток і земельного податку, а також рентної плати за спецводокористування, якщо буде у четвертій групі. При цьому фермерськими господарствами може подаватися такий податковий звіт (табл. 1).

Фермерські господарства, які створено у формі фізичної особи-підприємця, мають свою специфіку. Так, фермерське господарство-ФОП може мати такі системи оподаткування: загальну – сплата податку на доходи фізичних осіб і військового збору як підприємець (зі сплатою ПДВ та без); спрощена – єдиний податок другої групи (без сплати ПДВ); спрощена – єдиний податок третьої групи (3% від доходу, сплата ПДВ і 5% від доходу без сплати ПДВ); спрощена – єдиний податок 4 група («сільськогосподарська» група). Може бути як платником, так і неплатником ПДВ.

Новостворені фермерські господарства автоматично стають платниками податку на прибуток, якщо не подавали заяву на спрощену систему оподаткування. Також у ФГ-ФОП є ще одна відмінність – це сплата єдиного соціального внеску (ЄСВ) «за себе», мінімальний розмір якого становить 22% від мінімальної зарплати. ЄСВ становить з 1 січня по 31 серпня $4723 \times 22\% = 1039,06$ грн; а з 1 вересня по 31 грудня $5000 \times 22\% = 1100$ грн.

Таблиця 1. Податкова звітність фермерського господарства як юридичної особи

Звіт	Звітний період	Система оподаткування			
		ЗС	ЄП 3 (3%)	ЄП 3 (5%)	ЄП 4
Податкова декларація з податку на прибуток підприємства	Рік (без податкових різниць) або квартал (з податковими різницями). Спецперіод для аграрних виробників – з 01.07.	+	-	-	-
Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	Рік	+/-	+/-	+/-	+/-
Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)	Місяць	+	-	-	-
Податкова декларація з рентної плати (додаток 1, користування надрами)	Квартал	-	-	-	-
Податкова декларація з рентної плати (додаток 5, спецводокористування)	Квартал	+/-	+/-	+/-	+/-
Податкова декларація з податку на додану вартість	Місяць	+/-	+/-	-	+/-
Податкова декларація платника єдиного податку третьої групи (юридичної особи)	Квартал	-	+	+	-
Податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи	Рік	-	-	-	+

Примітка: знак «+» – декларація подається обов'язково; «+/-» – подається, якщо є відповідний об'єкт оподаткування; «-» – не подається.

Складено за даними: [17; 18].

На спрощеній системі ФГ-ФОП звільняється від сплати земельного податку (на третій і четвертій групі) та рентної плати за спецводокористування (якщо на четвертій групі єдиного податку). Однак, навіть на загальній системі із земельного податку ФОП декларацію не подають, так як для фізичних осіб цей податок нараховується на основі податкового повідомлення-рішення (ППР). Аналогічно й податок на нерухоме майно, яке відмінне від земельної ділянки, – теж нараховування відбувається на основі ППР, а не декларації. Отже, фермерськими господарствами у формі ФОП можуть подаватися податкові звіти, наведені у табл. 2.

Усі фермерські господарства, які використовують працю найманих осіб, подають щодо сплати:

ЄСВ з фонду оплати праці – щомісяця Звіт з ЄСВ (форма Д4);

податку на доходи фізичних осіб і військового збору з найманих осіб – щокварталу форма 1ДФ.

З 2021 р. дані звіти будуть об'єднані. Окрім вищенаведених податкових звітів, усі фермерські господарства можуть бути платниками:

акцизного податку з пального, якщо реєстрували акцизний склад, – щомісяця декларація з акцизного податку;

екологічного податку, якщо мають джерела забруднення, – раз на квартал декларація з екологічного податку;

транспортного податку, якщо мають у власності автомобілі вартістю понад 375 мінімальних зарплат і віком до 5 років, – раз на рік декларація з транспортного податку.

Фінансова звітність фермерським господарством подається у такому ж порядку, як і для інших підприємств і організацій. Це значить, що фермерське господарство може складати:

звичайну фінансову звітність – повний комплект з 5 форм за Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (звіти про фінансовий стан, фінансові результати, рух грошових коштів, власний капітал, примітки до фінансової звітності);

спрощену фінансову звітність – комплект у складі спрощеного балансу та звіту про фінансові результати для малих підприємств (форми № 1-м і № 2-м) або мікропідприємств (форми № 1-мс і № 2-мс). Дані форми складаються за Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність».

Таблиця 2. Податкова звітність фермерського господарства як фізичної особи-підприємця

Звіт	Звітний період	Система оподаткування				
		ЗС	ЄП 2	ЄП 3 (3%)	ЄП 3 (5%)	ЄП 4
Податкова декларація про майновий стан і доходи	Рік	+	-	-	-	-
Податкова декларація з рентної плати (додаток 1, користування надрами)	Квартал	-	-	-	-	-
Податкова декларація з рентної плати (додаток 5, спецводокористування)	Квартал	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Податкова декларація з податку на додану вартість	Місяць	+/-	-	+/-	-	+/-
Податкова декларація платника єдиного податку	Рік (2 група) Квартал (3 група)	-	+	+	+	-
Податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи	Рік	-	-	-	-	+
Звіт з ЄСВ (форма Д5)	Рік, у фермерського господарства особливий строк подання – до 1 травня	+	+	+	+	+

Примітка: знак «+» – декларація подається обов'язково; «+/-» – подається, якщо є відповідний об'єкт оподаткування; «-» – не подається. За фактом крайній день – 30 квітня.

Складено за даними: [17; 18].

Вибір комплексу фінансової звітності відбувається таким чином:

повний пакет – можна обрати завжди незалежно від обсягів діяльності і системи оподаткування;

форми № 1-м і № 2-м – якщо фермерське господарство підпадає під критерії «мале підприємство» відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

форми № 1-мс і № 2-мс – якщо фермерське господарство підпадає під критерій «мікропідприємство» відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», або якщо воно знаходиться на єдиному податку (3 група).

Фермерські господарства зазвичай підпадають під статус «мікропідприємство», оскільки для цього достатньо всього виконання двох із трьох критеріїв:

балансова вартість активів до 350 тис. євро;

чистий дохід до 700 тис. євро;

середня кількість працюючих до 10 осіб.

У більшості фермерські господарства дотримуються перших 2 критеріїв. При цьому необхідно відмітити, що фінансова звітність по факту є частиною податкової звітності (окремий додаток) і подається разом із декларацією з податку на прибуток. Але фермерські господарства, платники єдиного податку, фінансову звітність не подають,

---

так як це не передбачено п. 46.2 Податкового кодексу України. Фермерські господарства складають спрощену фінансову звітність мікропідприємства (форми № 1-мс і № 2-мс) або повний пакет відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Висновки та перспективи подальших досліджень

Аграрні підприємства різних організаційно-правових форм мають вести бухгалтерський облік відповідно до вимог чинного українського законодавства, у першу чергу, керуючись Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

На сьогодні в Україні функціонує 4 форми фермерських господарств, які частково відрізняються організацією бухгалтерського обліку, порядком складання звітності, засадами оподаткування, відносинами власності. Правила ведення бухгалтерського обліку визначаються для кожного фермерського господарства індивідуально у Наказі про облікову політику, який затверджує власник (керівник, директор). Обов'язковою є реєстрація фактів господарської діяльності фермерського господарства у відповідних формах первинних документів з дотриманням вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 (зі змінами у редакції від 03.08.2018 р.).

Для мікрофермерських господарств дозволяється використовувати спрощену систему бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису, проте, з належним хронологічним і систематичним відображенням господарських операцій у рекомендованих реєстрах, книгах, журналах.

Призначенням фінансової звітності аграрних підприємств є забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів інформацією про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів і капіталу підприємства. До зовнішніх користувачів інформації бухгалтерського обліку можна віднести інвесторів, кредиторів, податкові й регулюючі органи, міністерства й галузеві відомства, споживачів. Інформаційні потреби різних груп користувачів відрізняються й визначаються передусім рішеннями, які приймаються на основі фінансової звітності.

Для більшості користувачів фінансової звітності суб'єктів господарювання аграрного сектору важливою є інформація, яка максимально враховує особливості даного виду економічної діяльності. Лише у такому випадку вона може бути якісною і давати змогу належним чином впливати на оцінювання фінансового стану й прийняття управлінських рішень.

Список літератури

19. Шпортюк Н. Л. Зарубіжний досвід державної підтримки агропромислового комплексу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 7. С. 130-133.
20. Коваль Н. І., Мандибура В. В. Удосконалення організації обліку фермерських господарств: зарубіжний досвід. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 877-882.
21. Довбуш А. В. Визначення фінансових результатів фермерських господарств. *Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету*. 2013. Вип. 21. С. 170-174.
22. Лень В. С., Зоценко Д. В. Щодо вибору форми бухгалтерського обліку в фермерських господарствах. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2014. № 1. С. 237-246.
23. Назаркевич О. Б. Міжнародний досвід державного регулювання та підтримки малих сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економічна*. 2014. Вип. 3(44). С. 17-19.

24. Кривенко С. В., Пономаренко Т. В., Накісько О. В. Організаційні аспекти обліку фермерських господарств. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Сер.: Економічні науки.* 2017. Вип. 182. С. 168-172.
25. Садовська І. Б., Бабіч І. І., Нагірська К. Є. Організація обліку і оподаткування у фермерських господарствах в контексті професійного бухгалтерського судження. *Облік і фінанси.* 2019. № 4(86). С. 45-53.
26. Жук В. М. Інтегрована звітність: ретроспектива і перспектива в Україні. *Облік і фінанси.* 2019. № 1(83). С. 20-27.
27. Жук В. М., Мельник К. П. Система звітно-облікового забезпечення управління: минуле й майбутнє. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2019. № 4. С. 107-116.
28. Правдюк Н. Л. Аналітичне забезпечення антикризового управління агроформувань. *Економіка АПК.* 2020. № 2. С. 33-37.
29. Прокопишин О. С. Державна підтримка технічної забезпеченості фермерських господарств. *Інноваційна економіка.* 2011. № 4. С. 305-308.
30. Прокопишин О. С., Александрова А. І. Формування кооперативів фермерських господарств з надання технічних послуг та агросервісу. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК.* 2012. № 19.1. С. 18-23.
31. Липчук В. В., Прокопишин О. С., Гнатишин Л. Б. Стан, проблеми та шляхи покращення технічної забезпеченості фермерських господарств: монографія. Львів: Сполом, 2012. 224 с.
32. Вдовенко Н. М., Гераймович В. Л., Богач Л. В., Гуменюк І. Л., Тріпак М. М., Прокопишин О. С. Розвиток особистих селянських господарств в системі національної економіки: монографія / за ред. І. Л. Гуменюк. Київ: НУБіП України, 2018. 230 с.
33. Прокопишин О. С. Сучасний стан технічної забезпеченості ефективної діяльності фермерських господарств. *Управління соціально-економічним розвитком країни, регіону, підприємства в умовах кризи (фінансова, аграрна галузі та невиробнича сфера):* монографія / за ред. Л.М. Савчук. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2019. С. 346-353.
34. Рибчак В. І. Світовий досвід державного регулювання підприємств малого бізнесу. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2006. Вип. 16.1. С. 441-445.
35. Оніщенко В. Створення ФОП 2020. Головбух. 2020. 19 лютого. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/6927-stvorennya-fop-pokroкова-nstruktsiya-ta-nayvajlivsh-nyuansi>
36. Фермерське господарство у формі ФОП: як створити та оподаткувати. 2020. 19 березня. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016886-fermerske-gospodarstvo-u-formi-fop-yak-stvoriti-ta-opodatkovati>

References

1. Shportyuk, N. (2019). «External experience of public support of agroindustrial complex». *Investytsiyi: praktyka ta dosvid.* No. 7, pp. 130-133. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.7.130>.
2. Koval, N. I., Mandybura, V.V. (2015). «Improvement of accounting for farms: international experience». *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky.* Issue 3, pp. 877-882.
3. Dovbush, A. V. (2013). «Determination of financial results of farms». *Zbirnyk naukovykh prats' Podil's'koho derzhavnoho ahrarno-tekhnichnoho universytetu.* Issue 21, pp. 170-174.
4. Len, V. S., Zotsenko, D. V. (2014). «On the choice of form of accounting in farms». *Chernihiv's'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu.* No. 1, pp. 237-266.

5. Nazarkevych, O. B. (2014). «International experience of state regulation and support of small agricultural enterprises». *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Ser. Ekonomichna*. Issue 3(44), pp. 17-19.
6. Krivenko, S. V., Ponomarenko, T. V., Nakisko, O. V. (2017). «Organizational aspects of farm accounting». *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva imeni Petra Vasylenka. Ser.: Ekonomichni nauky*. Issue 182, pp. 168-172.
7. Sadovska, I. B., Babich, I. I., Nagirskaya, K. E. (2019). «Organization of accounting and taxation in farms in the context of professional accounting judgment». *Oblik i finansy*. No. 4 (86), pp. 45-53. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4\(86\)-45-53](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4(86)-45-53).
8. Zhuk, V. M. (2019). «Integrated reporting: retrospective and perspective in Ukraine». *Oblik i finansy*. No. 1(83), pp. 20-27.
9. Zhuk, V., Melnyk, K. (2019). «System of reporting management support: the past and the future». *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyky*. No. 4, pp. 107-166.
10. Pravdyuk, N. L. (2020). «Analytical support of crisis management of agricultural formations». *Ekonomika APK*. No. 2, pp. 33-37. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202002033>.
11. Prokopyshyn, O. S. (2011). «State support of technical support of farms». *Innovatsijna ekonomika*. No. 4, pp. 305-308.
12. Prokopyshyn, O. S., Alexandrova, A. I. (2012). «Formation of cooperatives of farms for the provision of technical services and agricultural services». *Visnyk L'vivs'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Serii: Ekonomika APK*. No. 19.1, pp. 18-23.
13. Lypchuk, V. V., Prokopyshyn, O. S., Hnatyshyn, L. B. (2012). *Stan, problemy ta shliakhy pokraschennia tekhnichnoi zabezpechenosti fermers'kykh hospodarstv*. [Status, problems and ways to improve the technical security of farms]. Spolom. Lviv. Ukraine.
14. Vdovenko, N. M., Geraimovich, V. L., Bogach, L. V., Gumenyuk, I. L., Tripak, M. M., Prokopyshyn, O. S. (2018). *Rozvytok osobystykh selians'kykh hospodarstv v systemi natsional'noi ekonomiky*. [Development of personal peasant farms in the system of national economy]. In Humeniuk I. L. (ed.) *NULES of Ukraine*. Kyiv. Ukraine.
15. Prokopyshyn, O. S. (2019). *Suchasnyj stan tekhnichnoi zabezpechenosti efektyvnoi diial'nosti fermers'kykh hospodarstv*. [The current state of technical security of efficient activities of farms]. *Upravlinnia sotsial'no-ekonomichnym rozvytkom krainy, rehionu, pidpriemstva v umovakh kryzy (finansova, ahrarna haluzi ta nevyrobnycha sfera): monohrafiia*. In Savchuk, L.M. (ed.). Publisher Bila K. O. Dnipro, pp. 346-353.
16. Rybchak, V. I. (2006). «World experience of state regulation of small businesses». *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*. Issue 16.1, pp. 441-445.
17. Onyshchenko, V. Creation of NPE 2020. Chief Accountant. 2020. 19 February. Available at: <https://www.golovbukh.ua/article/6927-stvorennia-fop-pokrokovana-struktsiya-ta-nayvajlivsh-nyuansi>.
18. Farm in the form of a natural person – entrepreneur: how to create and tax. 2020. 19 March. Available at: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016886-fermerske-gospodarstvo-u-formi-fop-yak-stvoriti-ta-opodatkovati>.

Стаття надійшла до редакції 23.03.2020 р.